NÆVNENES HUS

Dato: 6. november 2026
Sagsnr.: 26/03308, 26/03311, 26/03312, 26/03315 og 26/05342
Klagenr.: 1084250, 1084207, 1084227, 1084221 og 1086689
Sagsbehandler: PFR

Planklagenævnet
Toldboden 2
8800 Viborg
Nævnets e-mail:
plan@naevneneshus.dk

NÆVNENES HUS
Tlf: 72 40 56 00
CVR-nr.: 37795526
www.naevneneshus.dk

AFGØRELSE
i klagesag om Aarhus Kommunes endelige vedtagelse af kommuneplan 2025 med tilhørende miljørapport

Aarhus Kommune vedtog den 17. december 2025 endeligt kommuneplan 2025 med tilhørende miljørapport.

En lokalforening og et distriktsråd har klaget over planvedtagelsen og miljøvurderingen. En borgerforening har klaget over planvedtagelsen.

I denne afgørelse har Planklagenævnet behandlet følgende spørgsmål:

- Om miljøvurderingslovens minimumskrav til en miljøvurdering er opfyldt i forhold til nye oplysninger om og ændringer af de faktiske forhold, afgrænsningsfasen, kumulative effekter, og alternativer.
- Om planhabitatbekendtgørelsens regler om Natura 2000-områder er overholdt i forhold til væsentlighedsvurderingen.
- Om miljøvurderingen er i strid med planhabitatbekendtgørelsens regler om bilag IV-arter.
- Om proceduren er foregået i overensstemmelse med miljøvurderingslovens § 32, § 31 og § 5, stk. 1, nr. 2.
- Om der ligger saglige og planlægningsmæssige hensyn bag planvedtagelsen.
- Om kommuneplanen er vedtaget i overensstemmelse med planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 15.

Planklagenævnet har ikke behandlet de øvrige klagepunkter i sagen.

Planklagenævnet kan ikke give medhold i klagerne over miljøvurderingen.

Planklagenævnet kan heller ikke give medhold i klagerne over den endelige vedtagelse af kommuneplan 2025.

Det betyder, at kommuneplanen med tilhørende miljørapport fortsat gælder.

Indhold

1. Sagens oplysninger 4
1.1. Området og plangrundlaget 4
Natura 2000 5
1.2. Klagerne og bemærkninger hertil 5

2. Planklagenævnets bemærkninger og afgørelse 5
2.1. Planklagenævnets kompetence 5
2.2. Kommunens miljøvurdering 6
2.2.1. Miljøvurderingsloven generelt 6
2.2.2. Generelt om indhold af miljørapporten 6
2.2.3. Indholdet af Aarhus Kommunes miljøvurdering 7
Klagerne 7
Kommunens bemærkninger 7
Planklagenævnets vurdering 8
2.2.4. Afgrænsningsfasen 9
Klagerne 9
Generelt om afgrænsningsfasen 10
Miljørapportens afgrænsning 11
Planklagenævnets vurdering 12
2.2.5. Kumulativ påvirkning 13
Klagerne 13
Generelt om kumulativ påvirkning 13
Planklagenævnets vurdering 13
2.2.6. Alternativer 14
Klagerne 14
Generelt om alternativer 14
Generelt om 0-alternativet 15
Planklagenævnets vurdering 15
2.3. Påvirkning af Natura 2000-områder 16
2.3.1. Klagerne 16
2.3.2. Generelt om Natura 2000-områder i forbindelse med planvedtagelser 16
Væsentligheds- og konsekvensvurderinger 16
Planlægning uden for Natura 2000-området 17
Kumulation 18
Krav til oplysningsgrundlaget og vurderingen 18
2.3.3. Kommunens vurdering 18
Kommuneplan 2025 18
Miljøvurdering af kommuneplanen 19
2.3.4. Planklagenævnets vurdering i forhold til Natura 2000-områder 20
2.4. Påvirkning af Bilag IV-arter (flagermus, stor vandsalamander, og løvfrø) 21
2.4.1. Klagerne 21

2.4.2. Generelt om bilag IV-arter i forbindelse med miljøvurderinger og planvedtagelser 21
2.4.3. Økologisk funktionalitet 22
2.4.4. Krav til tilvejebringelsen af oplysninger om bilag IV-arter 22
2.4.5. Sagens oplysninger vedrørende bilag IV-arter 23
Kommuneplan 2025 23
Miljøvurderingen af kommuneplanen 24
Kommunens bemærkninger til klagesagen 24
2.4.6. Planklagenævnets vurdering 24
2.5. Mangelfuld høring og utilstrækkeligt høringsmateriale 25
2.5.1. Klagerne 25
2.5.2. Generelt om høringsprocessen 25
Generelt om inddragelse af berørt myndighed 26
Planklagenævnets vurdering 26
Generelt om høringsfrist 27
Planklagenævnets vurdering 27
2.5.3. Generelt om høringsmateriale 27
Generelt om offentliggørelse af miljørapport 27
Planklagenævnets vurdering 28
Offentliggørelse af høringssvar 28
Planklagenævnets vurdering 28
2.6. Planlægningsmæssig begrundelse og usaglige hensyn 29
2.6.1. Klagerne 29
2.6.2. Generelt om planlægningsmæssig begrundelse og usaglige hensyn 29
2.6.3. Planklagenævnets vurdering 30
2.7. Redegørelse for påvirkning i nabokommunen 30
2.7.1. Klagerne 30
2.7.2. Generelt om redegørelse for påvirkning i nabokommunen 31
2.7.3. Planklagenævnets vurdering 31
2.8. Forhold der ikke behandles 32
2.8.1. Om miljøvurderingslovens minimumskrav til en miljøvurdering er opfyldt i forhold til påvirkningen af fugle, støj, iskast og landskabelig påvirkning 32
2.8.2. Fredninger 32
2.8.3. Nationale interesser kommuneplanlægningen 32

3. Afsluttende bemærkninger 33
4. Meddelelse og offentliggørelse af afgørelsen 33
5. Opsættende virkning 34

1. Sagens oplysninger

1.1. Området og plangrundlaget

Sagen vedrører retningslinje *5.1.3 Vindmøller* i Aarhus Kommunes kommuneplan 2025, med tilhørende miljørapport.[1]

Aarhus Kommune vedtog den 17. december 2025 endeligt kommuneplan 2025 med tilhørende miljørapport som erstattede kommuneplan 2017. Kommuneplanen og den tilhørende miljørapport blev offentliggjort den 19. december 2025. Den vedtagne kommuneplan er en revision af Aarhus Kommunes kommuneplan 2017.

Af kommuneplanens retningslinje *5.1.3 Vindmøller* (side 267) fremgår bl.a. følgende:

> *a. Der er udpeget tre områder, som er umiddelbart egnede til store vindmøller. Områderne kan rumme følgende antal møller med en maksimalhøjde på 150 meter:*
>
> *Området ved Aarhus Havn kan rumme op til to vindmøller.*
> *Området ved Vosnæs kan rumme op til tre vindmøller.*
> *Området ved Kasted kan rumme op til to vindmøller.*

Det fremgår endvidere af baggrunden til retningslinje *5.1.1 Store fritstående solcelleanlæg* (side 273), at:

> *Udpegningerne er dog ikke en endegyldig facitliste for, hvor der kan, og hvor der ikke kan opstilles anlæg. Det betyder, at andre arealer kan vurderes som egnede efter en konkret vurdering, ligesom de udpegede områder kan vurderes ikke egnede efter en konkret vurdering.*

Kommuneplanen indeholder ikke kommuneplanrammer for opstilling af vindmøller.

Det fremgår af sagens oplysninger, at områderne blev udpeget som vindmølleområder ved kommunens vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017, Temaplan om vedvarende energi, den 18. november 2020. I forbindelse med planvedtagelsen er der foretaget en miljøvurdering af planen.

I forbindelse med planvedtagelsen af kommuneplan 2025 er der udarbejdet en miljøvurdering af planen (april 2025). Det fremgår endvidere af sagens oplysninger, at indarbejdede temaplaner og øvrige kommuneplantillæg er miljøvurderet i forbindelse med de konkrete planprocesser, som gældende plangrundlag og ikke ændringer til kommuneplanen, og er således ikke indarbejdet i miljørapporten for kommuneplanen 2025.

[1] Planerne kan søges frem på plandata.dk: http://kort.plandata.dk/searchlist/#/.

Det fremgår endvidere af sagens oplysninger, at Aarhus Kommune har igangsat en planproces for videre planlægning af vindmøller ved Vosnæs, forslag til lokalplan nr. 1237, Vindmøller ved Vosnæs og kommuneplantillæg nr. 169 til kommuneplan 2017 med tilhørende miljøvurdering.

Natura 2000

Nærmeste Natura 2000-område, N230, Kaløskovene og Kaløvig, som omfatter habitatområdet, H230, Kaløskovene og Kaløvig. Habitatområde H230 ligger 5-6 km fra udpegningsområdet ved Vosnæs.

1.2. Klagerne og bemærkninger hertil

Planklagenævnet har under sagens behandling modtaget de dokumenter vedrørende sagens indhold, der fremgår af Bilag 1 sidst i denne afgørelse.

Planklagenævnet modtog klagerne fra kommunen henholdsvis den 24. marts 2026 og den 18. maj 2026.

Klagerne og de bemærkninger, der er modtaget i klagesagen, er alene kort gengivet i afgørelsen, men de er indgået i sagsbehandlingen i deres helhed.

2. Planklagenævnets bemærkninger og afgørelse

2.1. Planklagenævnets kompetence

Afgørelser efter miljøvurderingsloven kan påklages efter de klageregler, der er fastsat i den lovgivning, som planen eller programmet er udarbejdet i henhold til, jf. § 48, stk. 1 og 2, i miljøvurderingsloven.[2]

Den plan, som denne sag vedrører, er udarbejdet i henhold til planloven, og overholdelsen af miljøvurderingslovens bestemmelser i forbindelse med planvedtagelsen kunne derfor påklages til Planklagenævnet.

Planklagenævnet kan tage stilling til retlige spørgsmål i forbindelse med en kommunes udarbejdelse af en plan, jf. § 58, stk. 1, nr. 3, i planloven.[3]

Retlige spørgsmål omfatter alle spørgsmål om lovligheden eller gyldigheden af trufne afgørelser, herunder fortolkning eller forståelse af lovbestemmelser samt overholdelse af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger.

Det er ikke et retligt spørgsmål, om en plans indhold er hensigtsmæssigt. Endvidere fastlægger miljøvurderingsloven ikke grænser for, hvad myndighederne kan beslutte af politiske, økonomiske eller andre grunde, men stiller alene krav til procedurerne og indholdet af grundlaget for beslutnin-

[2] Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023.
[3] Bekendtgørelse af lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 med senere ændringer.

gerne forud for vedtagelse af planer omfattet af loven. Begrænsninger i niveauet for tilladelige miljøpåvirkninger følger af anden lovgivning.

2.2. Kommunens miljøvurdering

2.2.1. Miljøvurderingsloven generelt

Når en myndighed i medfør af lovgivningen tilvejebringer planer og programmer inden for fysisk planlægning og arealanvendelse, som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 og 2, skal der efter lovens § 8, stk. 1, nr. 1, udarbejdes en miljøvurdering. Hvis planen fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller alene angiver mindre ændringer, skal der kun gennemføres en miljøvurdering, hvis gennemførelsen af planen må antages at få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. § 8, stk. 2, nr. 1.

Efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 3, skal der endvidere udarbejdes en miljøvurdering af andre planer, som i øvrigt fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, når myndigheden vurderer, at planen kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Derudover skal der gennemføres en miljøvurdering, hvis planen medfører krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætning, jf. lovens § 8, stk. 1, nr. 2.

Myndigheden skal snarest muligt gennemføre en miljøvurdering, hvor dette er påkrævet efter § 8, stk. 1, hvilket følger af lovens § 9. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at integreringen af miljøhensyn foretages i forbindelse med udarbejdelsen af planen, og dermed på et tidligt tidspunkt i processen, således at der kan tages hensyn til den miljømæssige indvirkning på et tidspunkt, hvor det fortsat er muligt at inddrage de miljømæssige aspekter i planens udformning.

Ved den endelige vedtagelse af en plan skal kommunen bl.a. inddrage miljørapporten, jf. miljøvurderingslovens § 13, stk. 1.

2.2.2. Generelt om indhold af miljørapporten

Formålet med miljøvurderingsloven er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer, jf. lovens § 1.

En miljørapport skal på baggrund af de oplysninger, der er nævnt i bilag 4, vurdere den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens gennemførelse og rimelige alternativer under hensyn til planens mål og geografiske anvendelsesområde, jf. § 12, stk. 1. En miljørapport skal som udgangspunkt fokusere på den del af planens gennemførelse, der forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet. Alle aspekter af gennemførelsen af planen skal dog undersøges, da de tilsammen kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

En miljørapport skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyn til aktuel viden og gængse vurderingsmetoder samt til, hvor detaljeret planen er, hvad den indeholder, og på hvilket trin i et beslutningsforløb planen befinder sig, og hvorvidt bestemte forhold vurderes bedst på et andet trin i det pågældende forløb, jf. lovens § 12, stk. 2.

2.2.3. Indholdet af Aarhus Kommunes miljøvurdering

Klagerne

Klagerne anfører, at miljøvurderingen er utilstrækkelig, bl.a. uden hensyntagen til mellemkommende forhold og miljøvurderinger, kumulative virkninger samt registrering af nye arter. Klagerne anfører endvidere, at udpegningsområdet for vindmøller ved Vosnæs ikke indeholder de oplysninger, der med rimelighed kan forlanges under hensyntagen til planens detaljeringsniveau for udpegningen, samt oplysninger fra det igangværende planforslag for kommuneplantillæg nr. 169 og lokalplan nr. 1237, vindmøller ved Vosnæs og tilhørende miljørapport.

Klagerne gør på den baggrund gældende, at afgørelsen ikke indeholder de oplysninger, der med rimelighed kan forlanges under hensyntagen til planens detaljeringsniveau og placering i det planretlige hierarki, og udgør en retlig mangel, jf. miljøvurderingslovens § 12, jf. § 1, som vil medføre, at Aarhus Kommunes endelige vedtagelse af kommuneplan 2025 er ugyldig.

Planklagenævnet har behandlet det som en klage over, at der ikke er foretaget en tilstrækkelig og fornyet miljøvurdering af udpegningsområdet ved Vosnæs ved vedtagelsen af kommuneplan 2025.

Kommunens bemærkninger

Kommunen har i forbindelse med klagesagen oplyst, at retningslinjerne for vindmøller i hovedtræk er en genvedtagelse af retningslinjerne i kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017. Kommunen anfører, at selve udpegningen er uændret.

Kommunen har i forlængelse heraf anført, at miljøvurderingen af kommuneplan 2025 behandler ændringer i forhold til kommuneplangrundlaget, som var gældende på tidspunktet for vedtagelsen af kommuneplan 2025.

Kommunen har endvidere til sagens behandling oplyst, at ændringerne i forhold til udpegningsområdet består i, at muligheden for at have forskellige højder på vindmøllerne inden for samme område, såfremt det sikrer ensartet navhøjde, samt afsnit vedrørende skyggekast, er udgået af retningslinjen for udpegningsområdet ved Vosnæs. Kommunen henviser endvidere til, at tilretningerne af retningslinjerne i forhold til vindmøller og udpegningen af Vosnæs, fremgår af kommunens redegørelse side 190-192. Kommunen bemærker endvidere, at der ikke sket ændringer i forhold til antallet af vindmøller, herunder forudsætningen for antallet, samt at der ikke er foretaget ændringer i forhold til farver eller retableringskrav, størrelsen eller placeringen af arealerne i udpegningsområdet.

Planklagenævnets vurdering

Planklagenævnet bemærker indledningsvist, at det ikke er enhver mulig indvirkning, der skal indgå i miljørapporten, og at en miljørapport skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til, hvor detaljeret planen er, hvad planen indeholder, på hvilket trin i et beslutningsforløb planen befinder sig, og hvorvidt bestemte forhold vurderes bedre på et andet trin i det pågældende forløb, jf. miljøvurderingslovens § 12, stk. 2.

Der skal som hovedregel gennemføres en miljøvurdering af planer og programmer, der fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelsen til projekter, der er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 og 2, jf. § 8, stk. 1, nr. 1 (obligatorisk miljøvurdering). Dette gælder også for ændringer af planer.

I forbindelse med en revision af en kommuneplan skal der ikke ske en ny miljøvurdering af tidligere vedtagne kommuneplanrammer, medmindre der er sket *ændringer* i det omgivende miljø eller udviklingen af den faglige viden, siden rammernes tidligere vedtagelse, som bevirker, at planens gennemførelse for så vidt angår det pågældende område vil kunne medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.[4]

Planklagenævnet bemærker, at kommunen i miljøvurderingen har vurderet, at kommuneplan 2025 fastlægger rammer for fysisk planlægning og arealanvendelse i Aarhus Kommune, og nogle af de foreslåede ændringer til det eksisterende plangrundlag vurderes at kunne have væsentlig indvirkning på miljøet, og er derfor omfattet af krav om miljøvurdering.

På baggrund af ovennævnte finder Planklagenævnet således, at planforslaget i den konkrete sag er omfattet af miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1, hvorfor det klare udgangspunkt er, at der skal gennemføres en miljøvurdering af planen, medmindre der er tale om en plan, der fastlægger anvendelsen af et mindre område på lokalt plan eller som alene indeholder mindre ændringer i en sådan plan, jf. miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 1.

Det fremgår af miljøvurderingen og den sammenfattende redegørelse, at kommuneplanen er miljøvurderet i forhold til ændringer i det gældende plangrundlag.

Det fremgår af redegørelsen for ændret planlægning afsnit 5.1 Energi og kommunikation (side 5.412 ff.), at der er foretaget sproglige ændringer i retningslinjerne for vindmøller. Der fremgår endvidere, at følgende er udgået af retningslinjen:

[4] Planklagenævnets afgørelse af 10. august 2020.

- *Højden af den enkelte vindmølle må afvige fra de øvrige vindmøller, hvis det sikrer en ensartet navhøjde.*
- *Skyggestop skal etableres i nødvendigt omfang, så naboboliger ikke udsættes for reel skygge i mere end de anbefalede maksimalt 10 timer om året.*

Det fremgår endvidere af sagens oplysninger, at justeringerne vedrørende skyggestop er foretaget med henvisning til vejledning om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller,[5] som er indarbejdet i bemærkningerne til retningslinjen (side 268), for at undgå gentagelser i kommuneplanen samt senere fortolkningstvivl af gældende regler.

Planklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Aarhus Kommunes vurdering af, at det ikke har været nødvendigt som led i den samlede miljøvurdering at foretage en fornyet miljøvurdering af udpegningsområdet ved Vosnæs.

Nævnet lægger vægt på, at udpegningen af vindmølleområdet i kommuneplan 2025 i væsentligt omfang bygger på det hidtil gældende plangrundlag, og at der således er tale om ændringer, der primært har karakter af opdatering og tilpasning.

Derudover lægger nævnet vægt på, at de primære ændringer fra kommuneplan 2017 til kommuneplan 2025 er sket ved afgørelser om endelige vedtagelser af kommuneplantillæg til kommuneplan 2017, og at Aarhus Kommune i den forbindelse særskilt har miljøvurderet ændringerne.

Planklagenævnet finder desuden, at der alene er tale om mindre ændringer i forhold til den eksisterende planlægning for området. Nævnet lægger herved vægt på, at der i planvedtagelsen ikke er ændret på selve udpegningen af området.

Nævnet bemærker, at nævnet alene kan tage stilling til de påklagede afgørelser, det vil sige kommunens afgørelse om endelige vedtagelse af kommuneplan 2025 og tilhørende miljørapport, og således ikke indholdet af de miljøvurderinger der er foretaget i forbindelse med Aarhus Kommunes vedtagelse af tidligere kommuneplantillæg og planforslag samt tilhørende miljørapporter.

Planklagenævnet kan således ikke give medhold i klagepunktet.

2.2.4. Afgrænsningsfasen

Klagerne

Klagerne anfører bl.a., at miljøvurderingen ikke tilstrækkeligt indeholder beskrivelser og vurderinger af den potentielle støjpåvirkning af omboende for udpegningsområdet ved Vosnæs, at kommunen ikke i tilstrækkeligt

[5] Vejledning om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller nr. 9317 af 26. januar 2022

omfang har vurderet visuel påvirkning på tværs af Kalø Vig, samt vurderet landskabspåvirkningen fra Syddjurs Kommune.

Planklagenævnet har forstået dette som klager over, at der ikke i miljørapporten er foretaget en vurderingen af de landskabelige påvirkninger, herunder visualiseringer samt støjpåvirkning af omboende til udpegningen af vindmøller ved Vosnæs.

Generelt om afgrænsningsfasen

Første fase i forbindelse med gennemførsel af en miljøvurdering er at afgrænse indholdet af miljørapporten (afgrænsningsfase eller scopingfase), jf. miljøvurderingslovens § 11. Formålet med afgrænsningsfasen er at fastlægge, hvilke forhold der skal behandles i miljørapporten, og at fastlægge et egnet detaljeringsniveau for den konkrete vurdering. Formålet er desuden at tage stilling til, om en vurdering af alternativer er relevant.

Berørte myndigheder skal høres over den påtænkte afgrænsning, jf. miljøvurderingslovens § 32. Kommunen skal herefter i lyset af eventuelle høringssvar foretage den endelige afgrænsning.

Resultatet af afgrænsningsfasen er typisk en afgrænsningsrapport/-notat. Det skal som minimum fremgå af rapporten/notatet, hvilke forhold og eventuelle underforhold der vil indgå i miljørapporten. Det kan også indgå, hvilke forhold der ikke vil blive medtaget.

En miljørapport skal bl.a. vurdere den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens gennemførelse, jf. miljøvurderingslovens § 12, stk. 1.

Det er således ikke enhver mulig indvirkning, der skal indgå i miljørapporten og dermed afgrænsningen.

Hvis det i forbindelse med en væsentlighedsvurdering efter habitatreglerne er konkluderet, at der skal laves en konsekvensvurdering, vil det forhold, som har udløst kravet om konsekvensvurdering, altid skulle indgå i afgrænsningen.

Det forhold, at der i f.eks. miljølovgivningen er fastsat detaljerede regler, som har til formål at forebygge risikoen for en indvirkning af miljøet, der skyldes bestemte aktiviteter, vil efter omstændighederne kunne medføre, at disse aktiviteters mulige væsentlige indvirkning af miljøet ikke kan betragtes som sandsynlig.

Da miljøvurderingen er en fortløbende proces, vil det kunne forekomme, at kommunen som følge af nye oplysninger eller vurderinger er forpligtet til at udvide afgrænsningen af miljørapporten.

Hvis et forhold er medtaget i forbindelse med afgrænsningsfasen, vil kommunen som klart udgangspunkt også være forpligtet til at medtage dette forhold i miljørapporten.

En miljørapport skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til den aktuelle viden og gængse vurderingsmetoder og til, hvor detaljeret planen er, hvad planen indeholder, på hvilket trin i et beslutningsforløb planen befinder sig, og hvorvidt bestemte forhold vurderes bedre på et andet trin i det pågældende forløb, jf. miljøvurderingslovens § 12, stk. 2.

Kravene til omfanget og intensiteten af vurderingen afhænger således af planens karakter, på hvilket trin i beslutningsforløbet planen befinder sig, og om bestemte forhold vurderes bedre på et senere trin i det pågældende forløb, således at dobbeltvurderinger undgås. Hvis der er tale om en helt overordnet planlægning, har nævnet således i sin praksis givet udtryk for, at der efter omstændighederne må indrømmes den ansvarlige myndighed et vist råderum ved vurderingen af, hvilke oplysninger det vil være nødvendigt at indhente til brug for en miljørapport.

Loven fastlægger ikke, hvilke konkrete undersøgelser en myndighed skal foretage i forbindelse med en miljørapport, hvorfor dette i et vist omfang må afgøres ud fra almindelige forvaltningsretlige krav til myndigheders sagsoplysning, herunder officialprincippet. Eksisterende, relevante oplysninger, som er tilgængelige for kommunen, skal indgå, uanset om de er indsamlet til et andet formål. Miljøvurderingsloven og officialprincippet kan efter omstændighederne føre til, at der konkret skal tilvejebringes eller inddrages bestemte oplysninger forud for en planvedtagelse. Dette gælder i særdeleshed, hvor en konkret viden eller oplysninger giver en myndighed særlig anledning til at søge forholdet nærmere oplyst.

Der kan ikke antages at være større krav til de oplysninger, der skal tilvejebringes og inddrages i afgrænsningsfasen, end til de oplysninger, der efterfølgende skal indgå i selve miljørapporten.

Miljørapportens afgrænsning

Det fremgår af den sammenfattende redegørelse (side 5), at kommunen på baggrund af et afgrænsningsnotat og høring af berørte myndigheder har fastlagt miljørapportens emner. Kommunen har i sine bemærkninger til klagesagerne anført, udkast til afgrænsningen har været i høring ved berørte myndigheder i perioden den 26. februar til den 13. marts 2025.

Det fremgår endvidere af miljørapportens afsnit 3.3 (side 17), at kommunen har vurderet, at miljørapporten skal afgrænses til at omhandle 1) Natur: flora og fauna, 2) Vand: grundvand, 3) Befolkning: materielle goder (detailhandel), 4) Jordarealer; arealfordeling, og 5) Landskab.

Det fremgår endvidere af miljørapportens afsnit 3.3.1 (side 18-19), at 1) Natur; biologisk mangfoldighed, 2) Katastroferisici og ulykker, 3) Jord; jordbund, 4) Befolkningens levevilkår, 5) Menneskers sundhed, 6) Ressourcer; ressourceeffektivitet, 7) Luft & klima, og 8) Kulturarv; arkæologiske værdier, kulturhistoriske værdier er miljøfaktorer, der ikke behandles nærmere i miljøvurderingen.

Planklagenævnets vurdering

Planklagenævnet bemærker indledningsvis, at det ikke er enhver mulig indvirkning, der skal indgå i miljørapporten, og at en miljørapport skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til, hvor detaljeret planen er, hvad planen indeholder, på hvilket trin i et beslutningsforløb planen befinder sig, og hvorvidt bestemte forhold vurderes bedre på et andet trin i det pågældende forløb, jf. miljøvurderingslovens § 12, stk. 2.

Planklagenævnet bemærker i den forbindelse også, at en miljørapport skal vurdere den *sandsynlige, væsentlige indvirkning* på miljøet af planens gennemførelse, jf. miljøvurderingslovens § 12, stk. 1. Det er således ikke enhver mulig indvirkning, der skal indgå i miljørapporten og dermed afgrænsningen.

Det fremgår af miljørapportens afgrænsning, at kommunen har vurderet, at miljørapporten afgrænses til ændringerne af gældende plangrundlag, til at omfatte de sandsynlige væsentlige miljøfaktorer.

Miljørapporten omfatter ikke en vurdering af planens indvirkninger på de landskabelige påvirkninger, herunder visualiseringer samt støjpåvirkning af omboende til udpegningsområdet ved Vosnæs.

Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens afgrænsning af, at miljørapporten ikke skal omfatte støjpåvirkningen af omboende til udpegningen af rammeområdet ved Vosnæs. Nævnet lægger herved vægt på, at der er foretaget en konkret miljøvurdering, herunder kommunens stillingtagen til støj, at nærmere støjberegning udføres, når vindmøllernes præcise placering og størrelse er kendt i forbindelse med et konkret projekt, af endelige vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017 (temaplan om vedvarende energi). Der henvises til afsnit 2.2.3.

Planklagenævnet bemærker endvidere, at miljørapporten for kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017 også indeholder temaer kulturlandskab samt mennesker og sundhed. Miljøvurderingsloven stiller ikke krav om, at der ikke må være en visuel påvirkning af landskabet, eller hvor stor en eventuel påvirkning må være. Miljøvurderingsloven fastsætter heller ikke et krav om, at der skal udarbejdes visualiseringer, og der er således heller ikke særlige krav til indholdet eller omfanget af eventuelle visualiseringer.

Planklagenævnet kan derfor ikke give medhold i klagepunktet.

2.2.5. Kumulativ påvirkning

Klagerne

Klagerne anfører bl.a., at miljøvurderingen ikke indeholder en tilstrækkelig analyse af de kumulative landskabsmæssige effekter, herunder en konkret analyse af hensynet til Studstrupværket og øvrige tekniske anlæg, samlet påvirkning af Kalø Vig som ét landskab, samt industrialisering og teknificering af det samlede kystlandskab.

Planklagenævnet har forstået det som en klage over, at kumulativ påvirkning i området ved udpegningen af vindmølleområdet ved Vosnæs ikke er tilstrækkeligt beskrevet i miljørapporten.

Generelt om kumulativ påvirkning

I en miljørapport skal der bl.a. indgå oplysninger om en skitsering af planens eller programmets indhold, hovedformål og forbindelser med andre relevante planer og programmer samt den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder på spørgsmål som den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, samt arkitektonisk og arkæologisk arv, landskab og det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer, jf. miljøvurderingslovens bilag 4, litra a og f, jf. 12, stk. 1.

Planklagenævnets vurdering

Det fremgår af miljørapportens afsnit 3.6, at

> *Kommuneplanen er som udgangspunkt tilrettelagt således, at der ikke er konflikt med andre planer eller projekter og uden, at der opstår væsentlige negative kumulative virkninger med kendte projekter. Der kendes ikke til andre projekter eller planer, der kan medføre kumulative virkninger for de forhold, som er omfattet af miljørapporten.*

Planklagenævnet bemærker, at miljørapporten for kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017 indeholder temaerne landskab og geologiske forhold herunder kystlandskab samt øvrige tekniske anlæg og trafik.

Miljøvurderingen af kommuneplanen 2025 er endvidere foretaget med afsæt i ændringerne af det gældende plangrundlag. Der henvises til afsnit 2.2.3, hvoraf de konkrete ændringer er oplistet.

Efter nævnets opfattelse har kommunen på den baggrund inddraget andre planer og projekter i det omfang disse har været relevante for vurderingen af de kumulative effekter for de relevante ændringer i forhold til udpegningsområdet ved Vosnæs, og nævnet finder, at der ikke i den konkrete sag er grundlag for at tilsidesætte denne vurdering.

Planklagenævnet finder på baggrund af ovennævnte, at kommunen har foretaget den fornødne vurdering i forhold til kumulative effekter i forhold til udpegningsområdet i forbindelse med miljøvurderingen.

Nævnet lægger herved vægt på, at kommuneplanen alene fastlægger overordnede rammer for planlægningen.

2.2.6. Alternativer

Klagerne

Klagerne anfører, at der i miljøvurderingen af kommuneplanen ikke er redegjort for rimelige alternativer samt 0-alternativ for udpegningen af vindmøller ved Vosnæs.

Generelt om alternativer

En miljørapport skal fastlægge, beskrive og evaluere *rimelige* alternativer, jf. miljøvurderingsloven § 12, stk. 1.

Forpligtelsen til at fastlægge, beskrive og evaluere rimelige alternativer skal ses i sammenhæng med formålet med en miljøvurdering af en plan, som er at sikre, at planens indvirkning på miljøet inddrages og bidrager til, at der træffes en begrundet og oplyst afgørelse om planens endelige udformning. Valget og udformningen af rimelige alternativer foretages med udgangspunkt i planens mål og geografiske anvendelsesområde. Det valgte alternativ skal være realistisk, hvilket vil sige muligt at realisere i stedet for det påtænkte.[6]

Der fremgår desuden følgende af EU-kommissionens vejledning om SMV-direktivet:

> *Det fremgår ikke af direktivets tekst, hvad der menes med et rimeligt alternativ til en plan eller et program. Det første skridt i forbindelse med beslutningen om mulige rimelige alternativer bør være at tage planens eller programmets mål og geografiske anvendelsesområde i betragtning. Teksten oplyser ikke, om der menes alternative planer eller programmer eller forskellige alternativer inden for en plan eller et program. I praksis vil forskellige alternativer inden for en plan normalt blive vurderet (f.eks. forskellige metoder for affaldsbortskaffelse inden for en affaldshåndteringsplan eller forskellige metoder for udvikling af et område inden for rammerne af en arealanvendelsesplan). Et alternativ kan være en anden måde at opfylde planens eller programmets mål på. Med hensyn til arealanvendelsesplaner eller fysiske planlægningsplaner er oplagte alternativer anderledes anvendelser af områder, der er udpeget til specifikke aktiviteter eller formål, og alternative områder for sådanne aktiviteter.*[7]

[6] Lovforslag 147, FT 2015-1, de specielle bemærkninger til § 12.
[7] Kommissionens vejledning om gennemførelse af direktiv 2001/42 om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet, 2003.

Der er ikke i miljøvurderingsloven et krav om, at der skal vælges en bestemt planlægningsmæssig løsning frem for andre.

Det kan efter Planklagenævnets opfattelse ikke antages, at der altid er en pligt til at vurdere andre alternativer end 0-alternativet. Alternativer er navnlig relevante ved større, ikke-reversible beslutninger, ved omfattende indgreb i det eksisterende miljø, ved politisk usikkerhed omkring løsningen i kommunen, samt hvis der er indkommet (realistiske) alternative forslag fra berørte myndigheder eller offentligheden.

Planklagenævnet finder desuden ikke, at der af SMV-direktivet eller miljøvurderingsloven kan udledes en pligt til, at en kommune i forbindelse med vurderingen af alternativer nødvendigvis skal vurdere en helt anden geografisk placering af det påtænkte byggeri, anlæg m.v. Kommunen kan dog vælge at inddrage et sådant alternativ, såfremt kommunen vurderer, at det er et rimeligt alternativ.

Der er under alle omstændigheder alene krav om at beskrive *rimelige/realistiske* alternativer. At alternativerne skal være realistiske, betyder, at de skal være teknisk, praktisk og økonomisk mulige. De skal desuden falde ind under den pågældende myndigheds retlige og geografiske kompetence.[8]

Generelt om 0-alternativet

Efter miljøvurderingslovens bilag 4, litra h, jf. § 12, stk. 2, skal en miljørapport indeholde de relevante aspekter af den nuværende miljøstatus og dens sandsynlige udvikling, hvis planen ikke gennemføres (0-alternativet).

Planklagenævnets vurdering

Det fremgår af den sammenfattende redegørelse (side 5) og miljørapportens afsnit 3.5, at miljøvurderingen er foretaget med afsæt i de ændringer, der foretages i forhold til kommuneplan 2019. Der henvises til afsnit 2.2.3.

Alternativer er beskrevet i redegørelsens afsnit 2.2. Det fremgår, at der ikke i planlægningsfasen har været udarbejdet alternative kommuneplanforslag. Hertil fremgår det, at 0-alternativet fastlægges som den situation, hvor forslag til Aarhus Kommuneplan 2025-2037 ikke vedtages og plangrundlaget i Aarhus Kommuneplan 2017 (med vedtagne tillæg) videreføres. Videre fremgår det, at 0-alternativet i miljøvurderingen er medtaget som referenceramme, for at kunne sammenholde konsekvenserne af en udvikling uden vedtagelse af forslag til kommuneplan 2025-2037.

Planklagenævnet finder på baggrund af ovennævnte, at kommunen har overholdt miljøvurderingslovens minimumskrav til indholdet af en miljørapport.

[8] Vejledning om miljøvurdering af planer og programmer, Miljøministeriet, juni 2006, afsnit 5.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

Nævnet bemærker, at miljøvurderingen af kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017 (temaplan for vindmøller og solenergianlæg) samt miljøvurdering af forslag til lokalplan nr. 1237, vindmøller ved Vosnæs, særskilt skal overholde miljøvurderingslovens minimumskrav til indholdet af en miljørapport ved valget og udformningen af rimelige alternativer foretaget med udgangspunkt i planernes mål. Nævnet konstaterer, at den tidligere planvedtagelse og den tilhørende miljøvurdering ikke blev påklaget til nævnet. Planklagenævnet kan således ikke tage stilling til kommunens vurdering af alternativer i disse afgørelser.

Planklagenævnet bemærker, at nævnet ikke kan efterprøve, om den valgte placering er den mest hensigtsmæssige.

2.3. Påvirkning af Natura 2000-områder

2.3.1. Klagerne

Klagerne anfører, at der ikke er foretaget en væsentlighedsvurdering i forhold til Natura 2000-områder i kommuneplan 2025 for udpegningsområdet ved Vosnæs.

2.3.2. Generelt om Natura 2000-områder i forbindelse med planvedtagelser

Væsentligheds- og konsekvensvurderinger

I fuglebeskyttelsesdirektivet[9] og habitatdirektivet[10] er der fastsat regler om oprettelse af internationale beskyttelsesområder. Der er på den baggrund oprettet Natura 2000-områder, som omfatter habitatområder efter habitatdirektivet og/eller fuglebeskyttelsesområder efter fuglebeskyttelsesdirektivet. Nogle af Natura 2000-områderne omfatter desuden Ramsar-områder efter Ramsar-konventionen. Habitatområderne omfatter bestemte naturtyper og/eller dyre- eller plantearter, og fuglebeskyttelsesområderne omfatter bestemte fuglearter. De naturtyper eller arter, der er beskyttede i det konkrete habitat- eller fuglebeskyttelsesområde, kaldes udpegningsgrundlaget for området.

Det fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, at:

> *Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På bag-*

[9] Oprindeligt Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle. Det oprindelige direktiv og senere ændringer er nu kodificeret i Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle.

[10] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

grund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de - hvis det anses for nødvendigt - har hørt offentligheden.

Habitatdirektivet er implementeret i dansk ret i flere regelsæt, bl.a. planhabitatbekendtgørelsen.[11]

I redegørelsen til planforslag efter planloven, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der indgå en vurdering af forslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1.[12]

Viser vurderingen, at det ikke kan udelukkes, at projektet kan skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan planen ikke vedtages, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Det forudsættes således i bestemmelserne, at der først skal foretages en vurdering af, om planen kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (væsentlighedsvurdering). Hvis det ikke kan udelukkes, at planen kan medføre en væsentlig påvirkning, skal der foretages en vurdering af virkningen på området (konsekvensvurdering), og denne vurdering skal indgå i planens redegørelse.

Det følger desuden af miljøvurderingslovens bilag 4, jf. § 12, at der i en miljørapport skal indgå oplysninger om ethvert eksisterende miljøproblem, som er relevant for planen, herunder navnlig problemer på områder af særlig betydning for miljøet som f.eks. de områder, der er udpeget efter direktiv 79/409/EØF og 92/43/EØF, det vil sige Natura 2000-områder.

Planlægning uden for Natura 2000-området

Med hensyn til den geografiske udstrækning af beskyttelsen har EU-domstolen i Moorburg-sagen fastslået følgende:[13]

Den omstændighed, at det projekt, hvis miljøvurdering er omtvistet, ikke er beliggende i de berørte Natura 2000-områder, men i væsentlig afstand af disse, længere nede ad Elben, ikke udelukker, at kravene i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, finder anvendelse. Som det nemlig følger af ordlyden af denne bestemmelse, underkastes »alle« planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som kan påvirke denne væsentligt, den deri fastsatte miljøbeskyttelsesforanstaltning.

[11] Bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016 om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

[12] Dette gælder dog ikke planforslag, som er direkte forbundet med eller nødvendige for et Natura 2000-områdets forvaltning.

[13] EU-Domstolens dom af 26. april 2017 i sag C-142/16 (Moorburg), præmis 29.

Habitatdirektivets krav om væsentligheds- og konsekvensvurdering gælder således også for en plan uden for Natura 2000-området, når denne kan påvirke arter på udpegningsgrundlaget væsentligt.

Anlæg af vindmøller kan f.eks. have en forstyrrende effekt, hvis de anlægges i nærheden af et Natura 2000-område, så fuglearter på udpegningsgrundlaget forhindres i at udnytte levesteder i området, fordi vindmøllerne fungerer som en barriere.[14]

Kumulation

Kommunen skal ikke alene vurdere, om planen i sig selv kan påvirke det udpegede område. Kommunen skal også vurdere dette i sammenhæng med andre planer og projekter, jf. EU-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02 (Hjertemuslingedommen), præmis 61.

Krav til oplysningsgrundlaget og vurderingen

EU-domstolen har fastslået, at der ikke kan gives tilladelse til et projekt eller en plan, hvis myndigheden mangler oplysninger og troværdige og opdaterede data om udpegningsgrundlaget, hvilket fremgår af EU-domstolens dom af 11. september 2012 i sag C-43-10 (Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias), præmis 117:

> *Det 11. spørgsmål skal derfor besvares med, at direktiv 92/43 og navnlig direktivets artikel 6, stk. 3 og 4, skal fortolkes således, at det er til hinder for, at et vandomledningsprojekt, som ikke er direkte forbundet med eller nødvendigt for bevarelsen af et særligt beskyttelsesområde, men som kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, kan tillades, når der mangler oplysninger og troværdige og opdaterede data vedrørende fuglelivet i dette område.*

2.3.3. Kommunens vurdering

Kommuneplan 2025

Følgende fremgår af kommuneplanens retningslinje 6.2.6 om natura 2000-områder:

> *Arealer i Natura 2000-områderne skal anvendes i overensstemmelse med statens retningslinjer. Inden for Natura 2000-områder må der ikke udlægges arealer til byudvikling, sommerhusområder, tekniske anlæg, råstofindvinding, planlægges nye større vejanlæg eller sideanlæg, planlægges nye eller væsentlige udvidelser af andre trafikanlæg og tekniske anlæg.*

[14] Habitatvejledningen (vejledning nr. 48 til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, Miljøstyrelsen), december 2020, afsnit 4.4.1.

I og uden for Natura 2000-områder må der ikke planlægges for eller tillades byggeri, anlæg eller aktiviteter, som kan påvirke eller forstyrre naturtyper og levesteder for de arter, som danner udpegningsgrundlag for det pågældende Natura 2000-område.

Miljøvurdering af kommuneplanen

Følgende fremgår af miljørapportens afsnit 3.1 om grundlag for vurderingen (side 16):

Grundlaget for miljørapportens konsekvensvurderinger er som udgangspunkt aktuel viden på tidspunktet for udarbejdelse af planforslaget, dvs. foreliggende planer og rapporter mv.

Ifølge miljøvurderingsloven skal miljørapporten kun indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyn til de aktuelle og gængse vurderingsmetoder og til planens detaljeringsgrad og placering i planhierarkiet. I sagens natur vil konsekvensvurderingen derfor være afgrænset til vurderinger på et overordnet niveau, hvor den nærmere vurdering af de konkrete konsekvenser vil afhænge af den efterfølgende, mere detaljerede planlægning, der skal udmønte kommuneplanens regulering og bestemmelser.

Miljøvurderingen er ikke underbygget af konkrete beregninger af f.eks. støjniveau, luftforurening, konkrete feltstudier, visualiseringer eller lignende. Sådanne beregninger og vurderinger vil, hvis det er nødvendigt, blive udført i tilknytning til sektorplaner mv. samt i forbindelse med konkrete projekter eller lokalplaner, som udarbejdes i medhør af kommuneplanens vedtagelse.

Følgende fremgår af miljørapportens afsnit 3.3.1 om miljøfaktorer, der ikke behandles nærmere (side 18):

I forbindelse med afgrænsningen er det vurderet, at planforslaget ikke eller kun i ubetydelig grad medfører påvirkning på de øvrige miljøfaktorer, hvorfor disse miljøfaktorer ikke behandles i miljørapporten.

Særligt om Natura 2000-områder og redegørelsen for natur, fremgår af miljørapportens afsnit 3.3.1 (side 18):

› Natur; biologisk mangfoldighed

[...]

› Der foretages ikke nye arealudlæg til byudvikling inden for Natura 2000- områderne. På grund af afstand og planlægningens karakter vurderes det, at planforslaget hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil have en væsentlig

indvirkning på udpegningsgrundlaget i nærliggende Natura 2000-områder.

2.3.4. Planklagenævnets vurdering i forhold til Natura 2000-områder

Den konkrete sag vedrører udpegningen af området ved Vosnæs. Området ligger 5-6 km. fra nærmeste Natura 2000-område, N230, Kaløskovene og Kaløvig, som omfatter habitatområdet, H230, Kaløskovene og Kaløvig.

Som det fremgår af afsnit 2.2.3, er miljøvurderingen af kommuneplan 2025 foretaget med afsæt i ændringerne af gældende plangrundlag. Nævnet har ikke fundet grundlag for at tilsidesætte Aarhus Kommunes vurdering af, at det ikke har været nødvendigt som led i den samlede miljøvurdering at foretage en fornyet væsentlighedsvurdering af udpegningsområdet ved Vosnæs.

Planklagenævnet finder i forlængelse heraf, at Aarhus Kommune i den konkrete sag har tilvejebragt tilstrækkelige oplysninger i forhold til påvirkningen af Natura 2000-områder.

Nævnet finder desuden, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at ændringerne i forhold til udpegningen af området ved Vosnæs i kommuneplangrundlaget, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder.

Planklagenævnet lægger hermed vægt på, at nærmeste Natura 2000-område, H230 Kaløskovene og Kaløvig, ligger 5-6 km. fra udpegningsområdet samt at kommuneplan 2025 alene indebærer begrænsede ændringer af det hidtidige plangrundlag for området.

I den forbindelse bemærker nævnet, at den konkrete sag vedrører kommuneplanlægning af en sådan overordnet karakter, at væsentlighedsvurderingen nødvendigvis vil være af en tilsvarende mere overordnet karakter, da de konkrete forhold i relation til de kommende vindmøller, ikke er fastlagt på tidspunktet for vedtagelse af kommuneplanen. Nævnet bemærker hertil, at der i forbindelse med den konkrete lokalplanlægning for fremtidige vindmøller vil skulle foretages en nærmere vurdering af den mulige påvirkning af Natura 2000-områder.

Planklagenævnet bemærker, at kommunen i forbindelse med endelige vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017 (temaplan om vedvarende energi) med tilhørende miljørapport foretog en nærmere væsentlighedsvurdering af de konkrete udpegningsområder for vindmøller (side 19).

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

2.4. Påvirkning af Bilag IV-arter (flagermus, stor vandsalamander, og løvfrø)

2.4.1. Klagerne

Klagerne anfører, at kommunen i miljøvurderingen af kommuneplan 2025 ikke har taget stilling til planens påvirkning af bilag IV-arter, herunder flagermus, stor vandsalamander og løvfrø ved udpegningen af området ved Vosnæs.

2.4.2. Generelt om bilag IV-arter i forbindelse med miljøvurderinger og planvedtagelser

Der er i habitatdirektivet[15] fastsat regler om beskyttelse af bestemte dyre- og plantearter (bilag IV-arter). Disse regler gælder også uden for Natura 2000-områderne.

For dyrearter nævnt i habitatdirektivets bilag IV, litra a, er der forbud mod forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer, jf. artikel 12, stk. 1, litra b. Der er desuden forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder, jf. artikel 12, stk. 1, litra d. Beskyttelsen er generel og vedrører ikke kun særligt udpegede områder. Beskyttelsen omfatter desuden både forsætlig og uforsætlig beskadigelse og ødelæggelse.

Flagermus, stor vandsalamander og løvfrø er oplistet i habitatdirektivets bilag IV.

Habitatdirektivet er implementeret i dansk ret i flere regelsæt, bl.a. planhabitatbekendtgørelsen fra 2016.[16]

Det følger af bekendtgørelsens § 7, stk. 2, at et planforslag ikke kan vedtages, hvis gennemførelse af planen kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a. Vurderingen heraf skal fremgå af redegørelsen til planforslaget, jf. § 7, stk. 3 i bekendtgørelsen.

En miljøvurdering skal indeholde oplysninger om bl.a. den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder på spørgsmål som den biologiske mangfoldighed, fauna og flora, jf. miljøvurderingslovens § 12, stk. 1, jf. bilag 4, litra f, og en miljøvurdering skal således også indeholde oplysninger herom, hvis gennemførelse af planen kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.

[15] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.
[16] Bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016 om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

2.4.3. Økologisk funktionalitet

Det fremgår af vejledningen til habitatbekendtgørelsen, at yngle- eller rasteområder kan bestå af flere lokaliteter, der tjener som levesteder for den samme bestand. En bredere økologisk forståelse af yngle- og rasteområder giver mulighed for en mere fleksibel tilgang i områder med især mere udbredte bilag IV-arter.

Forudsætningen er, at den økologiske funktionalitet af et yngle- eller rasteområde for bilag IV-arter opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

Nogle arter er organiseret i delbestande, som står i forbindelse med hinanden gennem udvandring og indvandring, og som benytter et netværk af levesteder over tid og rum (eksempelvis padder og flagermus). Netværket kan ses som et samlet yngle- eller rasteområde for samlingen af delbestande, som står i forbindelse med hinanden. De enkelte lokaliteter har hver især betydning for bestanden. Nogle vil ofte have mere betydning end andre. En skade på et levested et sted i netværket kan muligvis afværges ved at fremme kvaliteten eller udstrækningen af levestederne andetsteds i netværket.

Det kan eksempelvis efter en konkret vurdering accepteres at nedlægge et vandhul, hvis der inden for bestandens netværk etableres en eller flere nye vandhuller eller andre naturtyper, som samlet set sikrer, at den økologiske funktionalitet af den lokale bestands yngle- eller rasteområde opretholdes på samme niveau som før nedlæggelsen af vandhullet (afværgeforanstaltninger). Det kan i mange tilfælde også være muligt at forbedre kvaliteten af et nuværende yngle- eller rasteområde, f.eks. ved at rense et "dårligt" vandhul op, fjerne vegetation, der skygger for vandfladen, udlægge mere dødt ved, forbedre ledelinjer m.m.[17]

Generelt bør man først søge at tilpasse en plan, så man i videst muligt omfang undgår at skade den økologiske funktionalitet, før man tyr til at afværge skader gennem afværgeforanstaltninger. Det kan f.eks. dreje sig om, at man justerer et vejtracés forløb så meget som overhovedet muligt under hensyntagen til andre interesser, før man indbygger afværgeforanstaltninger.[18]

2.4.4. Krav til tilvejebringelsen af oplysninger om bilag IV-arter

Spørgsmålet om, i hvilket omfang der skal foretages en nærmere undersøgelse af, om et område er et naturligt udbredelsesområde for en beskyttet art efter habitatdirektivets bilag IV, er ikke reguleret. Spørgsmålet om, i hvilket omfang en myndighed generelt er forpligtet til at foretage konkrete undersøgelser af bilag IV-arters forekomst og omfanget af disse, er heller ikke reguleret.

[17] Habitatvejledningen, december 2020, afsnit 9.7.1.4.
[18] Habitatvejledningen, afsnit 9.7.1.5.

En eventuel undersøgelsespligt og det potentielle omfang af denne, afhænger således af lovgivningen om bilag IV-arter og de ulovbestemte forvaltningsretlige principper, herunder officialprincippet (undersøgelsesprincippet), som kommunen skal påse overholdt. Kravene til forvaltningens sagsoplysning angår tilvejebringelsen af et fyldestgørende grundlag for afgørelsen. Kravene til oplysning af faktum kan ikke præciseres generelt og er i vid udstrækning af skønsmæssig karakter.

I sager om vurdering af bilag IV-arter kan der foretages en indledende vurdering (en slags "screening") af, om de konkrete aktiviteter, en plan giver mulighed for, vil kunne beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder. Dette kan ske ud fra en faglig viden om arternes overordnede fordeling, levevis og levesteder. I de situationer, hvor den indledende vurdering viser, at bilag IV-arter kan påvirkes, skal kommunen belyse sagen nærmere for at vurdere, om yngle- og rasteområder bliver beskadiget eller ødelagt eller forskellige livsstadier af bilag IV-planter bliver ødelagt.[19]

Det antages desuden, at jo mere udbredte arterne er, desto større er sandsynligheden for, at der skal tages højde for dem i forbindelse med bl.a. planer. Det drejer sig f.eks. om spidssnudet frø, stor vandsalamander, flere arter af flagermus og odder.[20]

Der kan ikke fastlægges entydige kriterier for omfanget og karakteren af de oplysninger, der er nødvendige. Det afhænger af den konkrete situation. Der kan bl.a. i tilfælde af ældre oplysninger være behov for at vurdere, om oplysningerne skal opdateres for at afgøre, om arten rent faktisk fortsat forekommer i de berørte områder. Der kan ikke fastsættes præcise kriterier for, hvornår oplysninger er for gamle, da arterne er meget forskellige, ligesom den naturlige udvikling (f.eks. tilgroning) af et område kan have betydning for, om en art er til stede.[21]

2.4.5. Sagens oplysninger vedrørende bilag IV-arter

Kommuneplan 2025

Af kommuneplanen (side 5.234) fremgår bl.a. følgende om bilag IV-arter og andre internationale beskyttede arter:

> ***De Nationale naturbeskyttelsesinteresser***
> *Planlægningen indebærer ikke konkrete indgreb i levesteder for internationalt beskyttede arter, herunder også bilag IV-arter, og planlægningen udenfor arternes levesteder vurderes ikke at påvirke den økologiske funktionalitet for disse arter. Der er på kommuneplanniveau ikke kendskab til, at de nye rammer og retningslinjer, som indføres i planen, vil kunne have en væsentlig indvirkning på de inter-*

[19] Habitatvejledningen, afsnit 9.6.3.
[20] Habitatvejledningen, afsnit 9.7.1.
[21] Habitatvejledningen, afsnit 9.6.5.

nationalt beskyttede arter. Det forudsættes, at beskyttelsen af arterne og deres yngle-, vokse- og rasteområder opretholdes i den videre planlægning. Der udlægges ikke nye arealudlæg til byudvikling inden for internationale naturbeskyttelsesområder. Det vurderes, at kommuneplan 2025-2037 hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil have en væsentlig indvirkning på udpegningsgrundlaget for internationale naturbeskyttelsesområder.

<u>Miljøvurderingen af kommuneplanen</u>

Følgende fremgår af miljørapportens afsnit 3.3.1 om miljøfaktorer, der ikke behandles nærmere (side 18):

I forbindelse med afgrænsningen er det vurderet, at planforslaget ikke eller kun i ubetydelig grad medfører påvirkning på de øvrige miljøfaktorer, hvorfor disse miljøfaktorer ikke behandles i miljørapporten.

Særligt om beskyttede arter og redegørelsen for natur, fremgår af miljørapportens afsnit 3.3.1 (side 18):

› Natur; biologisk mangfoldighed

› Planlægningen indebærer ikke konkrete indgreb i levesteder for beskyttede arter og vurderes ikke at påvirke den økologiske funktionalitet for disse arter. Det forudsættes, at beskyttelsen af arterne og deres levesteder opretholdes i den videre planlægning.

<u>Kommunens bemærkninger til klagesagen</u>

Det fremgår af Aarhus Kommunes bemærkninger til klagesagen, at kommunen har vurderet kommuneplanens betydning for bilag IV-arter, og at udpegningen ved Vosnæs viderefører tidligere vurderede retningslinjer.

Aarhus kommune anfører, at kommunen ikke har pligt til at foretage en ny vurdering af bilag IV-arter af selve udpegningen. Subsidiært anfører kommunen, at kommuneplanen ikke fastlægger vindmøllernes præcise antal og placering, og at den konkrete påvirkning af bilag IV-arter derfor ikke kunne vurderes meningsfuldt på kommuneplanniveau.

2.4.6. Planklagenævnets vurdering

Klagerne har bl.a. anført, at kommunen i miljøvurderingen af kommuneplan 2025 ikke har taget stilling til planens påvirkning af bilag IV-arter, herunder flagermus, stor vandsalamander og løvfrø ved udpegningen af området ved Vosnæs, jf. afsnit 2.4.1.

Som det fremgår af afsnit 2.2.3, er miljøvurderingen af kommuneplan 2025 foretaget med afsæt i ændringerne af det gældende plangrundlag. Planklagenævnet har ikke fundet grundlag for at tilsidesætte Aarhus Kommunes vurdering af, at det som led i den samlede miljøvurdering ikke har været

nødvendigt at foretage en fornyet miljøvurdering af udpegningsområdet ved Vosnæs.

Nævnet finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at ændringerne i forhold til udpegningen af området ved Vosnæs i kommuneplangrundlaget, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter.

Nævnet finder således ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at ændringerne i plangrundlaget for udpegningsområdet ved Vosnæs ikke vil påvirke den økologiske funktionalitet for disse arter.

Planklagenævnet bemærker endvidere, at kommunen i forbindelse med den endelige vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017 (temaplan om vedvarende energi) med tilhørende miljørapport foretog en vurdering af bilag IV-arter i forhold til de konkrete udpegningsområder for vindmøller (miljørapporten side 19).

Planklagenævnet kan således ikke give medhold i klagepunktet.

2.5. Mangelfuld høring og utilstrækkeligt høringsmateriale

2.5.1. Klagerne

Klagerne anfører, at kommunen har tilsidesat miljøvurderingslovens § 31, ved ikke at have inddraget alle relevante myndigheder, samt at en høringsperiode af myndighederne på 14 dage ikke er tilstrækkelig. Klagerne anfører endvidere, at kommunen har tilsidesat miljøvurderingslovens § 5, stk. 5, nr. 1, ved ikke at have foretaget høring af Energistyrelsen, Miljøstyrelsen og Kystdirektoratet. Klagerne anfører hertil, at kommunen udlægger rammeområde til vindmøller, hvor det ikke kan udelukkes, at Energistyrelsen er berørt myndighed henset til det konkrete projekt.

Yderligere anfører klagerne, at kommunen har tilsidesat miljøvurderingslovens § 32, da høringsmaterialet er utilstrækkeligt, idet materialet ikke har omfattet alle relevante miljøvurderinger af kommuneplanen, men alene miljøvurderingerne af ændringerne af kommuneplanen. Klageren anfører endvidere, at høringssvar fra berørte myndigheder i forbindelse med afgrænsningsfasen ikke har været indeholdt i høringsmaterialet.

2.5.2. Generelt om høringsprocessen

En kommune, der som en del af vedtagelsen af en plan foretager en miljøvurdering, skal efter miljøvurderingslovens § 32, stk. 3, sikre, at følgende ved en høring gives mulighed for at afgive kommentarer og stille spørgsmål:

1) Berørte myndigheder, før der træffes en afgørelse efter § 10.
2) Berørte myndigheder og berørte stater ved afgrænsningen af miljørapportens indhold, før myndigheden tager stilling til afgrænsningen af miljørapporten, jf. § 11.

3) Offentligheden, berørte myndigheder og berørte stater med hensyn til udkast til planen og den ledsagende miljørapport, før planen vedtages, jf. § 12.

Offentligheden, berørte myndigheder og berørte stater skal have adgang til dels udkastet til planen, dels den ledsagende miljørapport, jf. § 32, stk. 4. De tidsfrister, som fremgår af planloven i forhold til indsigelser m.v. mod planforslag, finder anvendelse på såvel udkastet til plan som den ledsagende miljørapport, jf. § 32, stk. 6.

Generelt om inddragelse af berørt myndighed

Den myndighed, der som en del af udarbejdelsen og vedtagelsen af en plan, foretager en miljøvurdering efter reglerne i lovens afsnit II, skal udpege og foretage en høring af andre myndigheder, som kan blive berørt af planen, jf. miljøvurderingslovens §§ 31 og 32. Det er myndigheden selv, der foretager en vurdering af, hvilke myndigheder der kan blive berørt af planen.

Berørt myndighed er en myndighed, som på grund af dens specifikke miljøansvar eller lokale og regionale kompetencer kan forventes at blive berørt af planens, programmets eller projektets indvirkning på miljøet, jf. § 31.

Planklagenævnets vurdering

Det fremgår af kommunens bemærkninger til klagesagen, at kommunen har foretaget en høring af berørte myndigheder over udkast til afgrænsningen af miljøvurderingen. Det fremgår endvidere, at kommunen foretog høringen af følgende myndigheder:

- *Plan- og Landdistriktsstyrelsen*
- *Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø*
- *Naturstyrelsen*
- *Odder Kommune Skanderborg Kommune, Favrskov Kommune, Samsø Kommune og Syddjurs Kommune*
- *Aarhus Kommune, følgende afdelinger:*
    - *Plan*
    - *Vand*
    - *Virksomheder*
    - *Natur*
    - *Mobilitet*
    - *Grønne Områder*

Det fremgår desuden af kommunens bemærkninger, at kommunen vurderer de udvalgte myndigheder som relevante i forhold afgrænsningen af miljøvurderingen af ændringerne i plangrundlaget.

Planklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at der i den konkrete sag ikke er andre berørte myndigheder, som burde være hørt i forbindelse med miljøvurderingen. Nævnet finder således, at en skriftlig høring af de af klageren nævnte myndigheder ikke ville

have ført til yderligere oplysninger om miljøpåvirkningerne af planforslagets eventuelle gennemførelse.

Planklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på de konkret ændringerne for udpegningsområdet ved Vosnæs. Der henvises til afsnit 2.2.3.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

Generelt om høringsfrist

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 32, stk. 5, at myndigheden skal fastsætte en passende frist for høringer efter stk. 3. Fristen skal fastsættes under hensyntagen til planens eller programmets art, omfang, kompleksitet og anvendelsesområde samt formålet med miljøvurderingen, jf. § 1, stk. 2.

Det fremgår videre af forarbejderne til miljøvurderingsloven, at fristen ikke må have karakter af at være illusorisk.[22]

Planklagenævnets vurdering

Det fremgår af kommunens bemærkninger til klagesagen, at kommunen har foretaget en høring af berørte myndigheder over udkast til afgrænsningen af miljøvurderingen i perioden fra den 26. februar 2025 til den 13. marts 2025.

Planklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af passende høringsfrist af relevante myndigheder ved afgrænsningen af miljørapporten.

Planklagenævnet finder således, at 14 dages høringsfrist for myndigheder for afgrænsningen af miljørapporten er en passende frist i den konkrete sag. Nævnet bemærker hertil, at der er tale om mindre ændringer for udpegningen af området ved Vosnæs.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

2.5.3. Generelt om høringsmateriale

Et planforslag skal være tilstrækkeligt præcist og entydigt til, at det er muligt for offentligheden at tage stilling til forslaget.

Generelt om offentliggørelse af miljørapport

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 34, stk. 1, 1. pkt., at kommunen skal offentliggøre den endeligt godkendte eller vedtagne plan, miljørapporten og den sammenfattende redegørelse efter § 13, stk. 2, og fremsende disse til berørte myndigheder. Offentliggørelsen skal indeholde oplysning om, hvorvidt afgørelsen kan påklages, og fristen herfor, jf. miljøvurderingslovens § 34, stk. 1, 2. pkt.

[22] Forslag nr. 147 til Lov om miljøvurderings af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) som fremsat den 3. marts 2016, de specielle bemærkninger til § 32.

Planklagenævnets vurdering

Aarhus Kommunes afgørelse om endelige vedtagelse af kommuneplanen 2025 og den tilhørende miljørapport blev offentliggjort den 19. januar 2026 på plandata.dk samt kommunens hjemmeside.

Planklagenævnet finder, at kommunen ikke har tilsidesat miljøvurderingslovens § 32.

Planklagenævnet har herved lagt vægt på, at kommunen har offentliggjort miljøvurderingen af de foretagne ændringer i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplan 2025.

Planklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at kommunen ved vedtagelse af de enkelte kommuneplantillæg med tilhørende miljøvurderinger har offentliggjort de pågældende miljøvurderinger i forbindelse med planvedtagelserne.

Planklagenævnet bemærker i forlængelse heraf, at høringsprocessen har til formål at afdække de forskellige interesser, som kommunen skal afveje i forbindelse med den endelige vedtagelse af kommuneplanen, og dette formål er tilgodeset

Planklagenævnet finder på den baggrund, at kommunen har overholdt miljøvurderingslovens § 34, stk. 1.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

Offentliggørelse af høringssvar

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 32, stk. 3, nr. 2, at berørte myndigheder og berørte stater skal have mulighed for at afgive bemærkninger til den påtænkte afgrænsning, før myndigheden tager stilling til afgrænsningen. Offentligheden skal efter § 32, stk. 3, nr. 3, høres over udkastet til planen og den ledsagende miljørapport.

Planklagenævnets vurdering

Det følger af miljøvurderingslovens § 32, stk. 3, nr. 2, at berørte myndigheder og berørte stater skal have mulighed for at afgive kommentarer og stille spørgsmål ved afgrænsningen af miljørapportens indhold. Offentligheden skal derimod høres over udkastet til planen og den ledsagende miljørapport før planens vedtagelse.

Miljøvurderingsloven indeholder ikke en udtrykkelig pligt til at offentliggøre de enkelte høringssvar, som myndigheder har afgivet i afgrænsningsfasen. Den udtrykkelige offentliggørelsespligt efter lovens § 34 vedrører den endeligt vedtagne plan, miljørapporten og den sammenfattende redegørelse. Den sammenfattende redegørelse skal redegøre for, hvordan udtalelser indkommet i offentlighedsfasen er taget i betragtning.

Det fremgår af sagens oplysninger, at miljørapporten blev offentliggjort sammen med planforslaget i forbindelse med den offentlige høring. Offentligheden havde dermed adgang til det materiale, som efter miljøvurderingslovens § 32 skal stilles til rådighed ved høringen over planforslaget, herunder den ledsagende miljørapport.

Nævnet finder på den baggrund, at kommunen ikke har tilsidesat miljøvurderingslovens § 32 ved ikke at offentliggøre de høringssvar, der var indkommet fra myndigheder i afgrænsningsfasen.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

2.6. Planlægningsmæssig begrundelse og usaglige hensyn

2.6.1. Klagerne

Det fremgår bl.a. af klagerne, at udpegning af vindmøller ved Vosnæs er utilstrækkeligt begrundet samt at planlægningen fremstår projektdrevet frem for planfagligt begrundet.

Planklagenævnet har forstået det som klager over, at kommunen ikke har varetaget saglige og planlægningsmæssige hensyn ved udpegningen af området ved Vosnæs, som umiddelbart egnede til store vindmøller, i forbindelse med planvedtagelsen.

2.6.2. Generelt om planlægningsmæssig begrundelse og usaglige hensyn

En kommune kan beslutte at tilvejebringe kommuneplaner i overensstemmelse med de procedurer, som er fastsat i planlovens kapitel 6, såfremt indholdet i øvrigt er i overensstemmelse med reglerne i planloven, og såfremt der er en planlægningsmæssig relevant begrundelse for planlægningen.

Planlægningen må således ikke være baseret på usaglige hensyn. Rent økonomiske hensyn er ikke et planlægningsmæssigt relevant hensyn. En eventuel usaglighed vil typisk bestå i, at kommunen udarbejder planer alene af hensyn til kommunens egne økonomiske interesser.

I forhold til vedtagelse af planer tilkommer der kommunen et meget vidt planlægningsmæssigt skøn i forhold til indholdet. Dette skøn kan ikke efterprøves af Planklagenævnet. Nævnet kan herunder ikke efterprøve, om planlægningen er hensigtsmæssig eller rimelig. Nævnet kan prøve, om planlægningen er i overensstemmelse med planlovens udtrykkelige bestemmelser om indholdet af planer. Nævnet kan desuden prøve, om planen varetager planmæssige hensyn og ikke usaglige hensyn. Det forhold, at planen er udtryk for en afvejning af hensyn, som klageren ikke er enig i, er imidlertid ikke i sig selv et udtryk for, at der er inddraget usaglige hensyn.

2.6.3. Planklagenævnets vurdering

Det fremgår af sagens oplysninger, at der med kommuneplan 2025 er vedtaget retningslinje 5.1.3 *Vindmøller*, hvor tre områder er udpeget som umiddelbart egnede til store vindmøller. Det fremgår endvidere, at de positivt udpegede områder til store fritstående solenergianlæg blev vedtaget med tillæg nr. 54 til kommuneplan 2017 *Vedvarende energianlæg (Vindmøller og solenergianlæg)* den 18. november 2020 (side 273 i kommuneplan 2025).

Kommunen har i forbindelse med klagesagen bl.a. oplyst, at retningslinjerne i hovedtræk er en genvedtagelse af kommuneplantillæg nr. 54 til kommuneplan 2017. Der fremgår endvidere, at selve udpegningen af området ved Vosnæs er uændret. Der henvises til afsnit 2.2.3.

Yderligere fremgår det af kommunens bemærkninger til sagen, at byrådet i forbindelse med vedtagelsen af tillæg nr. 54 til kommuneplan 2017, foretog en afvejning af forskellige hensyn på baggrund af den sagsoplysning, herunder miljørapporten, visualiseringer, høringssvar og sammenfattende redegørelse, der indgik i sagen, og byrådet på den baggrund besluttede, hvilke områder der skulle udpeges til opstilling af vindmøller.

En kommuneplan skal på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen bl.a. indeholde retningslinjer for arealanvendelsen. Kommuneplanen skal herunder indeholde retningslinjer for beliggenheden af tekniske anlæg, jf. planlovens § 11, stk. 2, nr. 2, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 5. Udpegning af et område til vindmøller kan derfor varetage et sagligt og planlægningsmæssigt relevant hensyn.

Planklagenævnet finder, at kommunens ønske om fortsat at udpege området til vindmøller udgør en saglig og planlægningsmæssigt relevant begrundelse for genvedtagelsen af kommuneplantillægget. Det forhold, at klagerne er uenige i kommunens afvejning eller i udpegningen af netop dette område, kan ikke i sig selv begrunde, at der er varetaget usaglige hensyn. Nævnet finder i øvrigt, at der ikke på baggrund af sagens oplysninger er grundlag for at antage, at kommunen har varetaget usaglige hensyn ved vedtagelsen af kommuneplanen.

Planklagenævnet bemærker, som nævnt i afsnit 2.6.2, at en kommune har meget vidtgående skønsmæssige beføjelser i forhold til indholdet af en plan, herunder i forhold til afvejningen af forskellige hensyn, som nævnet ikke har kompetence til at efterprøve.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

2.7. Redegørelse for påvirkning i nabokommunen

2.7.1. Klagerne

Klagerne anfører, at kommunen ikke i tilstrækkelig grad har redegjort for kommuneplanens sammenhæng med kommuneplanlægningen i Syddjurs

Kommune eller inddraget Syddjurs Kommunes interesser, herunder bevaringsværdige landskaber og udsigtslandskaber i Syddjurs Kommunes kommuneplan. Klagerne henviser i den forbindelse til, at Syddjurs Kommune har nedlagt veto mod planlægningen for vindmøller ved Vosnæs. Klagerne anfører endvidere, at dette forhold viser, at der ikke foreligger enighed om planlægningens grænseoverskridende virkninger.

Planklagenævnet har forstået det som klager over, at kommunen ikke har overholdt planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 15.

2.7.2. Generelt om redegørelse for påvirkning i nabokommunen

Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder kommuneplanens sammenhæng med kommuneplanlægning i nabokommunen, jf. planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 15.

Bestemmelsen tilsigter at sikre, at tværkommunal koordinering af byggeri, arealinteresser, infrastrukturanlæg m.v., der rækker over kommunegrænsen, indtænkes i kommuneplanprocessen. Bestemmelsen skal endvidere ses i sammenhæng med planlovens § 29 b, hvorefter en kommunalbestyrelse kan fremsætte indsigelse mod en nabokommunes planforslag, hvis forslaget har væsentlig betydning for kommunens udvikling.[23]

Redegørelsen skal af samme grund indgå i *forslaget* til kommuneplanen/kommuneplantillægget.

Der stilles i forbindelse med planlovens § 29 b, stk. 1, krav om, at påvirkningen skal have en vis tyngde og væsentlighed. Det samme må antages at gøre sig gældende i forhold § 11 e, stk. 1, nr. 15.

2.7.3. Planklagenævnets vurdering

Ca. 600 meter nord/øst for udpegningsområdet ligger kommunegrænsen, og et større område, som af Syddjurs kommune er udpeget som bevaringsværdigt landskab.

Planklagenævnet finder, at den manglende beskrivelse af betydningen for nabokommunens landskabelige udpegninger ikke er i strid med planlovens § 11 e, stk. 1. nr. 15.

Nævnet lægger herved vægt på afstanden til kommunegrænsen, på den geografiske udstrækning af udpegningen til bevaringsværdigt landskab i Syddjurs Kommune, og på karakteren af påvirkningen, som alene er visuel. Den eventuelle negative påvirkning af landskabet i nabokommunen har således efter nævnets opfattelse ikke den fornødne tyngde og væsentlighed i forhold til nabokommunens arealinteresser til, at dette udløser et krav om, at kommunen skulle redegøre for dette i kommuneplanen.

[23] Lovforslag nr. 93, FT 2004-05, 2. samling, de specielle bemærkninger til nr. 14.

Planklagenævnet bemærker, at det fremgår af sagens oplysninger, at Syddjurs Kommune efter planlovens § 29 b, stk. 3, har indbragt Aarhus Kommunes forslag til lokalplan nr. 1237, vindmøller ved Vosnæs og kommuneplantillæg nr. 169 til kommuneplan 2017, for ministeren for byer og landdistrikter.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

2.8. Forhold der ikke behandles

2.8.1. Om miljøvurderingslovens minimumskrav til en miljøvurdering er opfyldt i forhold til påvirkningen af fugle, støj, iskast og landskabelig påvirkning

Klagerne gør bl.a. gældende, at miljøvurderingen af kommuneplan 2025 ikke indeholder tilstrækkelige beskrivelser og vurderinger i forhold til påvirkningen af fugle, støjpåvirkningen af omboende samt risiko for uheld ved iskast fra vindmøllerne.

Der henvises til Planklagenævnets vurdering i afsnit 2.2.3.

Forholdene er således en del af miljøvurderingen af det konkrete forhold vedrørende den videre planlægning af vindmøller ved Vosnæs.

Nævnet kan som følge heraf ikke tage stilling til det af klagerne anførte om beskrivelser og vurderinger i forhold til påvirkningen af fugle, støjpåvirkningen af omboende samt risiko for uheld ved iskast fra vindmøllerne i forhold til det konkret udpegningsområde ved Vosnæs.

2.8.2. Fredninger

Der er i klagesagen gjort gældende, at hensynet til fredning ved Kalø Vig ikke er varetaget tilstrækkeligt, herunder fredningens formål ved udpegningen af området ved Vosnæs.

Der henvises til Planklagenævnets vurdering i afsnit 2.2.3.

Forholdet er således en del af miljøvurderingen af det konkrete forhold vedrørende den videre planlægning af vindmøller ved Vosnæs.

Nævnet kan som følge heraf ikke tage stilling til det anførte om fredninger i forhold til det konkret udpegningsområde ved Vosnæs.

2.8.3. Nationale interesser kommuneplanlægningen

Det fremgår af klagerne, at kommunen i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplanen ikke i tilstrækkeligt omfang har dokumenteret afvejningen til nationale interesser i kommuneplanlægningen, herunder bevaringsværdige landskaber, kystnærhedszonen og kulturlandskabelige interesser.

Planklagenævnet bemærker her til, at ministeren for byer og landdistrikter hvert fjerde år offentliggør en oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægningen, herunder de interesser der er fastsat i medfør af planloven og lovgivningen i øvrigt, jf. planlovens § 2 a.

Oversigten over nationale interesser i planlægningen er ikke retligt bindende for kommunerne, men har til formål at gøre kommunerne opmærksomme på de statslige interesser og prioriteringer, således at kommunerne kan forudse, om et planforslag må forventes mødt af en indsigelse efter planlovens § 29. Oversigten over de nationale interesser i kommuneplanlægningen stiller ikke større eller flere krav til indholdet af kommuneplanens retningslinjer, end hvad der allerede fremgår af planloven.

3. Afsluttende bemærkninger

Planklagenævnet kan ikke give medhold i klagerne over den miljøvurdering, som er gennemført i forbindelse med Aarhus Kommunes endelige vedtagelse af kommuneplan 2025.

Planklagenævnet kan heller ikke give medhold i klagerne over den endelige vedtagelse af kommuneplan 2025.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 4 i lov om Planklagenævnet.[24]

Planklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 3, stk. 3, i lov om Planklagenævnet. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. § 3, stk. 4, i lov om Planklagenævnet.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales ikke. Klagegebyrer tilbagebetales kun, hvis nævnet har afvist at behandle sagen, hvis klagen tilbagekaldes, eller hvis nævnet giver klageren medhold eller i øvrigt ændrer den afgørelse, der er klaget over. Det er ikke tilfældet i denne sag. Planklagenævnets afgørelse vedrørende klagegebyret kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Der henvises til § 3 i gebyrbekendtgørelsen for Planklagenævnet.[25]

4. Meddelelse og offentliggørelse af afgørelsen

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Aarhus Kommune samt for klagerne og disses eventuelle repræsentanter via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen som Digital Post.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på http://pkn.naevneneshus.dk/. Personoplysninger vil blive anonymiseret. Bilag offentliggøres ikke.

[24] Lov nr. 1658 af 20. december 2016 om Planklagenævnet.
[25] Bekendtgørelse nr. 108 af 28. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Planklagenævnet.

5. Opsættende virkning

Planklagenævnet har den 24. marts 2026 modtaget en anmodning om at tillægge klagen opsættende virkning. Nævnet har besluttet at færdigbehandle sagen i stedet for at træffe delafgørelse om opsættende virkning.

Elsebeth Braüner
Stedfortrædende formand

Bilag (Se fra næste side)

Bilag 11 Dokumenter modtaget i klagesagen

Bilag 1 Dokumenter modtaget i klagesagen

Planklagenævnet har modtaget følgende dokumenter i klagesagen, som vedrører sagens indhold:

Modtaget fra lokalforeningen:[26]

- Klager af 16. februar 2026.
- Bemærkninger af 8. maj 2026.

Modtaget fra borgerforeningen:[27]

- Klage af 16. februar 2026.

Modtaget fra distriktsrådet:[28]

- Klage af 16. februar 2026.
- Bemærkninger af 15. april 2026.
- Reviderede klager af 15. april 2026.
- Bemærkninger af 14. september 2026

Modtaget fra kommunen:

- Bemærkninger af 24. marts 2026.
- Bemærkninger af 13. maj 2026.

[26] Sagsnr. 26/03308 og 2603312, klagenr. 1084250 og 1084227.
[27] Sagsnr. 26/03311, klagenr. 1084207.
[28] Sagsnr. 26/03315 og 26/05342, klagenr. 1084221 og 1086689.